

NEFİS VE NEFSİNE HAKİMİYET

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillahi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn. Ve alâ âlihi ve sahbihi ve men-tebi'ahu bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emmâ ba'd.

a. Nefis Terbiyesi

Yâ eyyühe'l-cemâah!

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah *celle celalühü* cümlenizden razı olsun. İbadetlerinizi kabul eylesin. Sevdiği kul eylesin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz diyor ki:

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ،
وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ

el-Keyyisü men dâne nefsehu ve amile limâ ba'de'l-mevti ve'l-âcizü men etbe'a

*nefsehu hevâhâ ve temennâ ala'llahi'l-
emalî.*¹

İmam Tirmizî hazretlerinin kitabından rivayet edilmiş olan sahih bir hadîs-i şerîf. Malum, Ku'rân-ı Kerîm'in bir kelimesi bile de-ğişmemiştir. Peygamber Efendimiz'in de hayatının her safhası sahâbe-i kirâm tarafından tespit edilmiş, hadisle rivayet olunmuştur. Çok büyük alimlerimiz o rivayetleri, sıhhatli rivayetleri sahih kitaplarda toplamışlardır, bize kadar onları getirmişlerdir. Ve bize dinimizin iki sağlam menbaı, nurani kaynağını almış, getirmiştir. Dinimiz onlardan kaynaklanmıştır: Ku'rân-ı Kerîm ve Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi ve ehâdîs-i şerîfesi.

Bakalım Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in bu hadîs-i şerîfinde ne var?

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu sahih hadîs-i şerîflerinde diyor ki:

El-keyyisü men-dâne nefsehu. "Zeki insan, akıllı insan, kurnaz insan, açığöz insan,

¹ el-emâlî ifadesinin geçtiği bir hadis-i şerif bulamadım.

önünü sonunu düşünen, menfaatini koruyan kollayan, basiretli insan kimdir?" *Men dâne nefsehu.* "Nefsini zapt u rapt altına alandır. Kontrol altında tutandır, nefesine hakim olandır."

Nefis ne demek gençler bilmez. Belki soruyu soranlar da bilmez. Onun için onu açıklayacağız. Nefsine sahip olacak, hakim olacak, nefisini zapt u rapt altında tutacak, inzi bat altında tutacak, kontrol altında tutacak; nefesine dinin, aklın, ilmin ve irfanın gereği olan şeyleri yaptırtacak bir güç sahibi olacak. Akıllı insan budur. Başka?

Ve amile limâ ba'de'l-mevti. "Ölümden sonrası için hazırlık yapan, çalışan insandır." Âhireti için çalışan insandır akıllı olan kimse. Bunun da izahını yapacağız, bu da bir cümle.

Ve'l-âcizü. "Akıllı olmayıp da aciz olan, faydasını zararını bilemeyen, kendisini koruyup kollayamayan, fırsatları elden kaçıran, değerlendiremeyen aciz insan da kimdir?" *Men.* "O kimsedir ki" *Etbe'a nefsehu hevâhâ.* "nefsini, hevâ-yı nefsinin peşine tâbi kılan, onun peşine takandır." *Ve temennâ ala'llahi'l-emaî.* "Ve Allah'tan da birçok

emeller, ümitler, hayaller umandır.” Nefsini arzularının peşine takmış, sürüp götürüyor onların peşinden; ondan sonra da Allah'tan, ham hayallerle ümitleri var, şöyle olur böyle olur diye, bir şeyler bekliyor, umuyor. Ama olmayacak şeyler.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Hadîs-i şerîf bu. Nefis yeni neslin bilmediği bir şey. Bir de her şey, biz de ilkokul, ortaokul, lise, üniversite, yabancı dil okuduk. Batı ülkelerini gördük, oralarda yaşadık. Doğu'yu da gördük.

İnsanın içinde bir varlık var ki Arapçada *nefs* deniyor. Batı'da bunun karşılığı var mı? Var. “Ego” diyorlar. İnsanın egosu. Türkçede “ben, benliği, kendisi”, Arapçada *ene* veya *enâniyeti* veya *nefsi* diyorlar. Bu insanın *beni...* Felsefede “ben” deniliyor. İnsanın *beni*, *egosu*, *enâniyeti*, *kibri*, *kendisi* kendini korumaya yönelik bir tabiat içindedir. Yemek yemek ister, dinlemek ister, yaşamını sürdürmek ister, rahat etmek ister. Yani birtakım istekleri vardır. Bu isteklere Arapçada, Ku'rân-ı Kerîm'de ve hadîs-i şerîflerde *hevâ-yı nefis* derler. İnsanın egosunun, insanın beyninin insana empoze ettiği duygular ve istek-

ler... Bu istekler öteki mahluklarda da vardır. Kuşlarda da vardır, koyunlarda kuzularda da vardır ineklerde sığırlarda da vardır, başka varlıklarda da vardır. Hevâ-yı nefs deniyor.

İnsanın bu beni, egosu, kendi varlığı, kendisinin menfaati bakımından güzel. İyi, yani insanın içinde bir müdür var idare müdürü, insanı koruyor. İnsanın menfaatini kolluyor, vücudunu kolluyor, vücudunun ihtiyaçlarını düşünüyor, vücudunun isteklerini temin etmeye çalışıyor... Bildiğin bir içişleri bakanı. Fena değil, vücuda lazım böyle bir müdür. Bir yerde bir kalabalık varsa bir yönetici ihtiyacı vardır, güzel.

Hakikaten de İslâm realist bir din olduğu için, insan tabiatına uygun ahkâmı getiren... özelliği o İslâm'ın, öbür dinlerden farklıdır. İslâm'da ruhbanlık yok. İslâm'da tabiatın akışına aykırılık yok, yaratılışına terslik yok. Çünkü yaratan İslâm'ı bozulmamış hali ile bize nasip etmiş.

Biz Yaratıcının, kâinatın sahibinin ve insanları yaratan Rabbü'l-âlemînin bize emrettiği ahkâmı din diye benimsemişiz, onunla bir güzel uyum içindeyiz biz. Çevreyle, tabiat

ile, yer ile, gök ile, toprak ile, ağaç ile, çiçek ile bütün diğer mahluklar ile aramızda çok güzel bir uyum içindeyiz. Onun için İslâm insanın bu nefsini, egosunu reddetmiyor. Ben İslâm'ı savunmak için de söylemiyorum, delilleriyle söyleyeceğim.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki:

Nefsüke matiyyetüke fe'rfuk biha.

Hadîs-i şerîf sahih hadîs-i şeriftir. "Nefsin senin hizmetçindir, bineğindir; ona yumuşak davran." Nasıl bir insanın, bir süvarinin atı olsa elbette ona bakması lazım, aç bırakmaması lazım, susuz bırakmaması lazım, koruması lazım, kollaması lazım. Neden? Üstüne binecek, bir yerden öbür tarafa gidecek.

İnsanın da nefsine yumuşak davranmaya, rıfk ile... Her mahlukata rıfk ile davranmayı Peygamber Efendimiz emrediyor. İslâm nefse işkence, nefse zulüm, nefise baskı, nefse haksızlık düşünmüyor. İslâm, ifrat ile tefrit arasındaki itidal yoldur. Nefsi baskı altında tutmuyor.

وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ

*Ve rehbanîyyeten ibtede'ûhâ mâ ke-
tebnâhâ aleyhim.*² Eski ümmetler ruhbanlığı
çıkartmışlar, evlenmemişler. Peki niye Allah
kadını erkeği yaratmış? Niye tenasül meselesi
var? Niye Hz. Adem *aleyhisselam*'dan buraya
ve buradan ileriye kadar insan nesli, başka
mahlukların nesli niye böyle çift çift...

خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

*Halaka'l-ezvâce kullehâ mimmâ tün-
bitü'l-ardu ve min-enfüsihim ve mimmâ lâ
ya'lemûn.*³

Yerin bitirdiklerinden ve sizlerden ve si-
zin daha bilmediğiniz nice şeylerden Allah
her şeyi zevc zevc, çift çift yaratmış. Hikmeti
var.

“Hocalar evlenmemeli.” Tabiata aykırı.
Tabiata aykırı. Benim güzel, gül yanaklı bir
yavrum olmasın mı? Ben bir evlat sahibi ol-
mayayım mı? Onun sevgisinden mahrum mu

² 57/ Hadid, 27.

³ 36/ Yasin, 36.

olayım ben? Tabiata aykırı o ötekilerin koyduğu. İslâm öyle değil. Peygamber Efendimiz evlenmiş. İtidal yolu, ifratla tefritin ortasında itidal yolu. Onun için nefse öyle zulüm yok. Nefse baskı yok. Nefse haksızlık etmek, hakkını vermemek yok. Ne var? İtidalli, ölçülü, kontrollü bir şekilde onu kullanmak var. Rıfk ile...

Ne güzel bir benzetme yapıyor Peygamber Efendimiz: *Matıyyetüke* diyor, "senin bineğindir." İnsan bineğini nasıl kollar? Araba bile öyle, cansız bir şey olduğu halde. İstersen yağına bakma, istersen yağı bitsin. Bakalım, biraz sonra kullan, ne olacak? Motor yanar, seni taşıyamaz, gidemezsin. İstersen lastiğine bakma. Hadi bakalım lastiği patladığı halde yürü bakalım; yürüyemezsin. Yeni bineğe elbette bakacağız.

Ama işin bir hududu da var. Türkiye'nin batıda hududu var, doğuda hududu var, kuzeyde hududu var, güneyde hududu var. Bir hududu nefse mülayim davranmak, hakkaniyetli davranmak, hakkını vermek, ölçülü davranmak, tamam. Ama bir hududu daha var. Nefiste hevâsının, hevesinin, isteğinin, arzu-

sunun, ihtiraslarının, hırslarının sonu yok ki! Nefis terbiye de olmadı mı o zaman hunharlık ediyor, gaddarlık ediyor, zalimlik ediyor, gafilik ediyor, hırsızlık ediyor, arsızlık ediyor, dolandırıcılık ediyor, yüzüzlük ediyor, edepsizlik ediyor, terbiyesizlik ediyor, ahlaksızlık ediyor... Serbest bıraktığın zaman da böyle yapıyor. Ne yapacağız şimdi?

İslâm oraya da bir hudud koymuş. Hevâyı nefse yumuşak davran diyor ama o kadar da uzun değil. “Benim adım da Yakup ama o kadar uzun değil” demiş Ali Yakup Hoca, Allah rahmet eylesin. Yumuşak davranılacak ama o kadar da uzun değil. O arzunun da bir hududu var.

Bu neye benzer?

Senin bir çocuğun var. Sen onun babası-sın, seviyorsun. “Şunu isterim, bunu isterim...” Paran yetişti, alıyorsun. “Baba canım çok istiyor, komşunun camını da kıracağım.” Ne dersin? İsterse yanında cam parası olsun, ne dersin? “Olmaz evladım, insaf” dersin. “Ben sana araba aldım, oyuncak aldım, şeker aldım, çikolata aldım ama komşunun camını kıramazsın” dersin. “Komşunun çocuğuna çok

kızıyorum, onu dövmek istiyorum. Müsaade et döveyim baba. Gel döv. Onu dövsene baba!” Ne dersin? “Evladım, nasıl sen birisinin oğluy- san o da birisinin yavrusu, o da dövülmek istemez. Dövme onu canım, dövmeyelim ev- ladım. Sen de onu affet. Hem affetmek iyi- dir, hoştur” falan dersin.

Bak ne oluyor? Arzularına...Çok sevdiğin halde arzusu şımarmışsa, çok artmışsa o za- man “hayır” diyorsun. Şunu da isterim bunu da isterim deyince: “Evladım, her şey isten- mez. Her şeyin bir ölçüsü var.” “Baba ben bu çikolatayı bitireyim, bütün kutuyu bitire- yim.”“Aman evladım! Dişlerin çürür, miden bozular, hasta olursun, hastaneye götürürler, mideni yıkarlar, daha çok hasta olursun, dok- torlar gelir, iğne yaparlar...” Yani çikolatanın hepsini de vermiyor. Tamam. Çok güzel bir misal! Nefistir...

en-Nefsü ke't-tıfli. Nefis çocuk gibidir. Salıverdirdin mi, *İn tühmilhu şebbe alâ hubbi'r- radâ'i ve in taftimhu yenfatimu.* Bırakırsan kazık kadar oluncaya kadar memeyi emmek ister. Ama memeden kesildi mi kesilir. Çocuk annesinin memesinden nasıl kesilir? Memeye

acı sürerler, kara sürerler, öcü derler, böcü derler, bir zamandan sonra emzirmezler. “Hani çok seviyordun? Bırak beş yaşına kadar emsin. Kazık kadar oluncaya kadar emsin.” Hayır. O kadar da uzun boylu değildir. Tamam.

İşte tıpkı bunun gibi muhterem kardeşlerim, nefsimiz bizim matiyyetimiz, yani bineğimiz bakacağız yumuşak davranacağız ama bir ölçüye kadar. Arzularımız aşırı olduğu zaman “yok o kadar uzun boylu değil” dememiz mecburiyettir. Sen deme zsen başkaları der. Hem de sopayla der. O da demezse polis der. Polis demezse hâkim der, mahkeme der, hapis hane der, darağacı der... İstersen dene. Sonu bakarsın darağacında biter. Çocuğunu serbest bırak; çalsın, çırpsın, vursun, kırsın, dövsün, sövsün... Çocuk da ne yapsın hırsız olur, katil olur, eşkıya olur; darağacında son bulur. Sen onu helak ettin, sen onu mahvettin. Vaktinde terbiye edeceksin, edecek idin. Demek ki nefsin terbiye edilmesi lazım imiş.

İşte Ku'rân-ı Kerîm buyuruyor ki:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيَهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيَهَا

*Kad eflaha men zekkâha. Ve kad hâbe men dessâhâ.*⁴

Âyet-i kerîme bu. Şimdi artık akan sular akarken durur. Akan sular durur âyet-i kerîmeyle birlikte. “Nefsi terbiye eden felah bulur, kurtulur; terbiye etmeyen de helak olur.” Kaide bu. Benim çocuk misali ile anlattığım şeyi âyet-i kerîme söylüyor zaten. Söylemesem, ayeti okusam bütün cami cemaati *sadakte* diyecek, *sadakallahülazîm* diyecek. Âyeti okuyunca ne der insan? “Allah doğru buyurmuş” der. Başka diyecek bir şey yok. Bu nefsi terbiye eden kurtulur, terbiye etmeyen helak olur. Neden?

At gemi azıya aldı mı... Gemi azıya almak ne demek? At, gemi vardır ağzında. Ağzını çektiğin zaman, şuradan çekildiğinde başı geriye gider, çekilmesin diye durur. Ama dişinin arasına sıkıştırdı mı gem demirini, dişin arasına gemi azıya aldı. Ağzının kenarı acımıyor çektiği zaman. O zaman [at] gemi azıya aldı mı süvarinin sözünü dinlemez. Azdığı

⁴ 91/ Şems, 9, 10.

zaman süvariye ya bir dala takar ya bir taştan taşa vurur ya bir uçurumdan aşağıya yuvarlar.

Beni küçükken dedem yalıda iş yapmaya gönderdi. “Aman çok dikkat et!” diye komşunun bir bineğini verdi. Ben de hayvana binmek için hevesimden ölüyorum. Yokuş aşağıya binemedim, çok böyle bayır. Düze gelince ilk işim hayvanı taşın kenarına çekip hemen üstüne bindim. Allah! Keyfime diyecek yok! Çünkü artık süvari oldum falan diye seviniyorum. Fakat ihtar etmişlerdi ya, benim gibi küçük çocukları dinler mi hayvan? Bir koşturmaya başladı zeytin dallarına beni takacaktı yani. Böyle neredeyse ensemden atacaktı, zor şey yaptım. Binek huysuz oldu mu insanı, süvariye daldan dala takar, parçalar, uçurumdan aşağıya atar. Onun için onu terbiye eden felah bulur terbiye etmeyen mahv olur. Cehennem çukuruna yuvarlar yeryüzünden onu.

Bir başka âyet-i kerîme daha var A'lâ suresinde.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّىٰ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ

*Kad eflaha men tezekkâ. Ve zekera'sme rabbihi fe-sallâ.*⁵

“Nefsini temizleyen, terbiye eden felah bulmuştur, o felah bulur.” diye bildiriyor. Burada da ne diyor Peygamber Efendimiz de? “Akıllı insan nefsin terbiye eden insandır.” diyor.

Nefsin terbiyesi lazım. Nefsin terbiye edilmemiş, ham hali işe yaramaz. Ona nefs-i emmâre derler; onu istiyor, bunu istiyor. Terbiye edilmiş hali işe yarar. Nefs-i emmâre, nefs-i levvâme, nefs-i mülheme, nefs-i mutmainne, nefs-i râziye, nefs-i merziyye, nefs-i sâfiye. Kademe kademe olgunlaşıyor, düzene giriyor, terbiye kabul ediyor. Küçük çocuk, büyüdü. Büyüdükçe, terbiye gördükçe, asaletli, bilgili, görgülü, alim bir kimse oldu. Tamam, olur, olabilir. Ama terbiye edilmesi lazım.

b. Nefsi Nasıl Terbiye Edeceğiz?

Nasıl terbiye edeceğiz?

Nasıl terbiye edileceği, nasılın cevabı bir metot meselesidir. Terbiyenin nasıl yapılaca-

⁵ 87/ A'âlâ, 14, 15.

ğı, bu bir metot meselesidir. İngiliz metodu vardır, Fransız metodu vardır, Alman metodu vardır... Var mıdır yok mudur? Vardır, terbiyede çeşitli metotlar vardır. Avrupalıların her birisi kendi memleketinde bir metot geliştirmiştir. Kimisinde dövmek vardır, kimisinde dövmek yoktur vesairedir, vesairedir. Ama biliyoruz ki Alman terbiyesi vardır, bir İngiliz terbiyesi vardır bir Fransız terbiyesi vardır. Bir de babasının burnuna ayakkabısını dayayacak kadar karşısında bacaklarını havaya dikip oturtan blue-jean pantolonlu Amerikan terbiyesi vardır. Hepsi bir terbiye, hepsi birtakım felsefelere dayanıyor.

İşte bu farklılık neyi meydana getiriyor,neyi gösteriyor?

Bir şeyin yapımında bir gayenin tercih edilmesinde metotların farklı olabileceğini gösteriyor. Fizikten, kimyadan misal verelim. Elektrik hasıl etmenin muhtelif yolları vardır enerji hasıl etmenin muhtelif yolları vardır, şehrin elektrik şebekesini beslemenin muhtelif yolları vardır. Sudan faydalanırsın, kömürden termik santral yaparsın, oradan faydalanırsın, atom santrali yaparsın, oradan fayda-

lanırsın. Öyle değil mi? Şehir cereyanını sağ-
lamanın metotları yok mu? Var.

“Bunları niye sayıyorsun hocam? Zaten
sen de biliyorsun ben de biliyorum.”

Bazıları diyorlar ki, “İnsan doğduğu za-
man bir değil miydi? Niye mezhepler çıktı?”

Metottan çıktı. Nasıl sorusunun cevabını
vermekten... Evet nefsi terbiye etmek var;
nefsi terbiye etmenin yolları var, metotları
var. O metotlara kim hangi önceliği vermiş,
nasıl yapmışsa ondan dolayı birtakım farklılık-
lar meydana gelmiş.

Şeyh Şa‘bân-ı Velî hazretleri bu camiyi
yapmış. Bu camiyi biz çok sevdik. Geldiğimiz
zaman arkadaşlarla gezdik. Güzel bir cami ve
çok enteresan bir cami. Bunun misali başka
bir yerde pek yok. Ankara’da var ama bunun
gibi değil. Mesela Hacı Bayram Camii de böy-
ledir ama orada gizlidir bazı şeyler, burada
aşikâr. Alt katta bir sürü kapı var, üst katta
bir sürü kapı var, daha üstte bir sürü kapı
var. Ne bu kapılar?

Bu kapılara “hücre” derler. Hücre. Birer
kişilik hücredir bunlar. Niye?

Oraya şahıs girecek, orada bir eğitim görecek, bu nefsi terbiye edecek. Hani bu her şeyi isteyen, gemi azıya aldığı zaman insanı parçalayan nefis bir rûhî eğitim görecek orada. Hoca efendi profesördür, hoca efendi mürşit yani onun terbiyecisidir, mürebbisidir. O şahıs orada terbiye olacak. 40 gün sürer. 40 günlük bir eğitim böyle sıkı bir kurs, kuvvetli bir eğitim. Ondan sonra bakarsınız Yunus Emre gibi bir insan karşınıza gelir; yumuşak huylu, tatlı dilli, güzel sözlü, güzel huylu...

Siz bu metoda bir şey diyebilir misiniz? Gayet muazzam! Hadîs-i şerîften, nefis terbiye edilecek. Nefsi terbiye etmenin o yolu veya bu yolu. Neticede nefis terbiye oluyorsa yol yoldur, iş iştir, tamamdır, makbuldür.

Mesela bir yerden bir yere gitmek için çeşitli araçlar vardır. Eskiden binek hayvanları kullanılıyordu, denizde gemi kullanılıyordu, kayık kullanılıyordu. Şimdi otomobiller kullanılıyor. Ama otomobillerin bile bir sürü markası var, hiçbirinin parçası ötekisine uymaz, hatta tekerleği bile uymaz. Mercedes'in başkadır, Citroen'in başkadır, Jaguar'ın başkadır, Ford'un başkadır... Hepsinin ayrı bir sistemi

vardır, karbüratörleri farklıdır, soğutma sistemleri farklıdır, havalı soğutma, sulu soğutma vesaire.

Muhterem kardeşlerim! Bunların hepsinin gayesi insanı bir yerden alıp bir yere taşıyacak mükemmel bir aracı ortaya koymaktır, bir kara aracını ortaya koymaktır. Ama markalar farklıdır. Markaların farklılığı işin kötü olduğunu göstermiyor. Bu bir yarıştır, insanlığın hayırda yarışmasıdır, normaldir.

İslâm bir taneydi de niye çeşitli mezhepler çıktı?

Sen eğer çok kızılıyorsan git, Mercedes fabrikasına çat. “Niye arabayı Jaguar gibi yapmıyorsun, niye Fort gibi yapmıyorsun, niye Citroen gibi Renault gibi yapmıyorsun?” diye istersen onlara git. “Hepiniz birleşseniz de tek tip araba yapsanıza!” de. Türkiye’de bile yapamıyoruz tek tip araba. Bir tip araba olsa yedek parça bakımından vesaire bakımından çok rahat edeceğimiz ama yine tek tip olmuyor, ihtiyaçlar farklı.

Kimisi diyor ki, “Bana iki kişilik bir araba yeter. Çok benzin yakmasın.” Kimisi de diyor ki, “Ya ben benzin parasında değilim, ben

gideceğim yere hızlı gideyim, isterse iki misli benzin yaksın ama beni gideceğim yere emniyetle götürsün. Ben gaza bastığım zaman 200 kilometre süratle gidebileyim.” diyor. İhtiyaçlar farklı. “Benim param var, işim acele, mühim adamım ben. Falanca yere yetişmem lazım.” diyor. Bakan, “Arabam eskidi, canım tehlikede” diyor, meclisten tahkikat istiyor. “Canım tehlikede” dediği arabaya bakıyorsa, mükemmel, sana göre Mercedes. Neden? O rahat olmuyor ki. Onun görevine, hızına uygun başka türlü şartlar gerekiyor.

Onun için metot değişik olabilir. Metotların değişikliğinden de üzülmeceğiz, rahatsız olmayacağız. Bu işi, sonucu sağlamak için yapmanız gerek.

c. Allah Hangi Kullardan Razi Olur?

Şimdi “Allah hepinizden razı olsun.” dedim, “âmin” dediniz. Cân-ı gönülden dediniz. Gaye Allah'ın razı olması değil mi? Her işimizi niçin yapıyoruz, onun için yapıyoruz. Ama Allah hangi insandan razı olur, hangi insana kızar; hangi kula gazap eder, hangi kulu sever? Allah'ın sevdiği bir kulu olarak huzuruna varmak istiyoruz. Cennetini istiyoro-

ruz, cennete girmek istiyoruz. Ama Allah kimi cennete sokar kimi sokmaz, kimi cehenneme atacak kimi cennete sokacak? Önemli değil mi?

“Allah ibadetlerinizi kabul etsin” dedim, “âmin” dediniz. Boşuna kürek çekmeyi kim ister? Ben burada namaz kıldım, bir ramazan boyu oruç tuttum, hacca gittim; sıfıra sıfır, elde var sıfır. Kabul olmadı. Kabul olmayabilir mi? Olabilir. Kabul olmayabilir. Kabul olabilir de olmayabilir de. Delilin var mı? Sen nereden biliyorsun Allah'ın kabul edeceğini etmeyeceğini?

Ben Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinden ve Ku'rân-ı Kerîm âyetlerinden misal vereyim sana. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki: “Nice nice oruç tutan insan vardır ki oruçtan bir sevabı yoktur, akşama aç ve susuz kalmaktan başka eline bir şey geçmez.” Hadîs-i şerîf bu. Neden?

Orucu hakkıyla tutmamıştır. Hakkı ile tutmak ne demek? Onu şuraya yazalım, sonra izah edelim.

“Nice namaz kılan insan vardır ki gece kalkmıştır, sabaha kadar namaz kılmıştır, uykusuz kalmaktan başka bir kârı yoktur.” Kârı yok ortada, sıfıra sıfır elde var sıfır.

Neden kârı yok onun?

Onu hakkıyla kılmadığı için.

“Nice Kur'an okuyan insan vardır ki Ku'rân-ı Kerîm ona lanet eder.” Nice Kur'an okuyan insan vardır ki Ku'rân-ı Kerîm onun boğazından aşağıya inmemiştir, gönlüne tesir etmiyor, Ku'rân-ı Kerîm ona lanet ediyor. Hay Allah senin müstehakını versin! Kur'an kendisinden davacı mesela.

Bunun bir sebebi var. Hakkı ile Kur'an okumadığı için oluyor.

“Nice hacca giden insan vardır ki - Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor- hacı kabul olmaz; turist olarak yazılır, tüccar olarak yazılır da hacılığı geçerli olmaz.”

Ku'rân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki:

لَا تُبْطَلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى

*Lâ tübtılû sadakâtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ.*⁶

Âyet-i kerîme...“Sadakalarınızı, zekatlarınızı minnet ederek, başa kakarak, verdiğiniz insanları ezalandırarak sıfıra getirmeyin; batıl hale, boş hale, kabul olmayacak duruma getirmeyin.” Demek ki para veriyorsun, sadaka veriyorsun, zekat veriyorsun; yine Allah kabul etmeyebiliyor. Neden?

Hakkıyla vermedin.

Nedir bu hakkıyla oruç tutmak, hakkıyla namaz kılmak, hakkı ile Kur'an okumak, hakkıyla hacca gitmek, hakkı ile zekat vermek? Nedir bu hakkı işin? Dış şekilleri aynen yap işte. “Cüzdanımı açtım, fermuarını çektim, parayı götürdüm verdim. Hacca gittim, uçağa bindim, ihramı giydim, zemzemden içtim, Kabe'yi döndüm, Arafat'a çıktım; niye kabul olmuyor? Namaz kıldım, imamın arkasında eğildim kalktım, akşama kadar yemek yemedim...”

Bütün ibadetlerin iç şartları vardır, batınî şartları vardır. Bir zahirî şartları vardır;

⁶ 2/ Bakara, 264.

zahirî şartları şekli şemalidir, dış formudur; bir de iç şartları vardır. Mesela bütün ibadetlerin kabul olma şartı niyetin temiz olmasıdır. Niyeti bozuk oldu mu ibadet kabul olmaz. Gün gibi aşikâr bir Ku'rân-ı Kerîm hakikatidir bu. Allahu Teâlâ hazretleri bir insanın niyeti bozuk oldu mu kabul eder mi? Etmez.

Adam buraya geldi, namaz kıldı. Ama hırsız. Çıkarken bir pabuç çalmak için imamla beraber namaz kıldı, en güzel pabucu çalıp gidecek. Bu hırsıza bu namazı kıldı diye sevap verilecek mi? Verilmez. Camiye giriş sebebi bozuk olduğundan, maksadı pabuç çalmak olduğundan Allah onun namazına sevap vermiyor. Niyet iyi olmalı. Kalbin temiz olacak. İbadeti yaparken maksadın güzel olacak. İlahî sebeple, Allah'ın seveceği sebeple yapacaksın.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hadîs-i şerîfte diyor ki: “Cehennem odunları, ateşleri üç insanla tutuşturulacak.” Mahkeme-i Kübrâ kurulacak, cehenneme giden insanlar ilk önce atılacak, onlarla cehennem cayır cayır tutuşturulacak. Soba tutuşu-

yor ya... Kimdir bunlar? Sayıyor, insanın tüyle-ri diken diken oluyor.

Ama çıkan sebep nedir?

Adam namaz kılmış, adam cihat etmiş, adam savaşta ölmüş...Biz onu şehit sanıyoruz ama Allah onu cehenneme atıyor. Adam hayır hasenat yapmış, cami yapmış, çeşme yapmış ama Allah onu cehenneme atıyor.

Neden? Sebebi ne?

Çünkü yaptığı şeyi Allah rızası için yapmamış, başka maksatla yapmış, Allah kabul etmiyor. Riyakârane yapmış, ihlâssız yapmış, kabul etmiyor. Demek ki ibadetlerin iç şartları önemli.

Bunu gençlere çocuklara hatırda kalacak gibi nasıl anlatabiliriz? Siz soğuk kış gününde portakal geldiği zaman bir portakalın dış görünüşüne mi bakarsınız yoksa manava: “Ya bana bak, bu portakal hakikaten iyi mi, don falan yemiş mi yememiş mi? Soğuğa uğramış mı uğramamış mı?” diye içini de sorar mısınız? İçini sorarsınız. Sormazsanız eve dışı pırıl pırıl parlak portakalı götürdüğünüz zaman kurumuş, acılaşmış veya soğuktan donmuş,

açılmış olduğundan işe yaramaz hale gelmiştir. İçi bozuk, dışının, dış görünüşünün kıymeti yok. Elma çürükse, ceviz çürükse kıymeti kalıyor mu? Kalmıyor. İçi önemli oluyor. İşte bu içinin şartlarının neler olması gerektiğini de Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerde bize bildirmiş. Hepsinin dinimizde yeri var, hepsinin kitaplarda yeri var.

Nerede yeri var hocam?

İmâm-ı Gazâlî hazretlerinin *İhyâ-yı Ulûmi'd-dîn* kitabını açın, bakın. Namaz kılma bölümünde namazı anlatır, namazın esrarını anlatır, namazın kabul olmama sebeplerini anlatır. Bunları anlatmak lazım. Orucu anlatır, haccı anlatır; esrarını anlatır, kabul olmama sebeplerini anlatır. Bunları öğrenmemiz ve öğretmemiz lazım. Herkesin bunları bilmesi lazım. Yoksa doğrudan doğruya dış şekli yerine getirmekle olmuyor.

İşte bu içinin temizliğini sağlayan tasavvuf ve nefsin terbiye edilmesidir. Tasavvufun da temeli iç temizlenecek. İçin temizlenmesinin sebebi de bu hadîs-i şerîftir.

Kim nefsini terbiye ederse felah bulur. Akıllı insan nefsini terbiye edendir ve âhîret

için hazırlanandır. Nefis terbiyesi de onun için gereklidir. Ahlak da ondan sonra güzelleşir. İnsan kendi kendini kontrol eder, içinden gelen duyguları süzer, terbiye eder, tashih eder, düzeltir, uygun olmayanlarını “Hey! O öyle olmaz. Öyle yapmamam lazım.” diye kendisini tutar, hâkim olur.

Mesela insan babasına kızsa elini kaldırıp vurabilir mi ona? Vuramaz. “O babamdır” der, kendisini tutar. Hocamıza bir şey söyleyemez. Gidiyor, savaşta vatani, milleti için, dini, imanı için ölüyor. Niye? Hani yaşamak asıl gaye değil miydi? Hayır. İnsanın bazı şeyleri var. O mecburiyetlere seve seve uyuyor insan. İşte muhterem kardeşlerim, bu yol o yoldur.

Okullarda da bu vardır. Okullar sadece talim, öğretim merkezleri değildir. Talim, öğrenir öğretirsin. Ama talimin ötesinde bir de terbiye vardır. Hatta karnelerde bile bir sayfası da arkadaşları ile geçimi, uyumu, huyu, ahlakı, çalışkanlığı, devamı vesaire diye bilgiden başka şeylere de bölüm ayırmışlardır, onu söylüyor. Arkadaşlarıyla geçimsizse,

tutumlu değilse, eşyasını yırtıyorsa filan ocuk oradan da kırık not alabiliyor.

Ama bu ilkokulda varsa, asıl lazım olan ortaokulda, lisede, üniversitede, meslek hayatında yok. Olmayınca adamlar adam olmuyor. İlkokulda, güzel, anasının süt kuzusu iken melek gibi bir çocuktu. Ondan sonra üniversiteye gitti canavar oldu, babasına karşı gelmeye başladı.

Biz Ankara'ya giderken hocamızla bir eve misafir olmuştuk. O evin adamı hacı amca ağlıyor: “Ben erkek ocuęumu okutmak için tarla sattım, üniversiteye gönderdim. Benim ve kız kardeşinin karşısına canavar gibi dikildi, bizi tehdit etti sonra.” diyor. “Ben onun yetişmesi için tarla sattım, sonra ne hale geldi.” diyor.

Bilgi yetmez. Bilginin yanında terbiye lazım, edep lazım, vefa lazım, dürüstlük lazım, sevgi lazım, saygı lazım, merhamet lazım, hoşgörü lazım... İşte bunlar da güzel ahlak dediğimiz şeyler. Bunlar da tasavvufla oluyor, nefsin terbiyesinden sonra oluyor.

Allah'ın sevgili kulu olmak, Allah'ın sevgisini kazanmak için neler yapmak lazım?

Bunun da Ku'rân-ı Kerîm'de ve hadîs-i şerîflerde kaynakları var, sebepleri var.

Allah kimleri sever?

Ben önceden bizim fakültenin dergisi için gençler benden yazı istemişlerdi. Ku'rân-ı Kerîm'den açtım, Allah *Innallahe yuhibbu's-sâbirîn, Vallâhu yuhibbu's-sâbirîn, Innallahe yuhibbu't-tevvâbîn ve yuhibbu'l-mütetahhirîn...* *Yuhibbu* kelimesi nerede geçiyorsa topladım, şöyle tasnif ettim, Allah kimleri seviyor?

Temizleri seviyor, sabırlıları seviyor, takva ehli olanları seviyor, doğru sözlü doğru özlü olanları seviyor, merhametlileri seviyor vesaire. Bunların hepsinin yeri var ve bunların bir eğitimi olması lazım.

Eskiden bizim Yusuf Ziya Binatlı, profesör, bizim şeyhlerimizden birisinin oğludur o, manevi terbiye görmüş bir insandır. Profesör şimdi, televizyonda da açık eğitimde ders veriyor. Kıymetli bir insan, hukuk fakültesi profesörü. Hafızdır kendisi. Hem de öyle hafızmış ki babama demiş ki, "Hocam, üstadım, ben Ku'rân-ı Kerîm'i tersinden okuyabilirim" demiş. Babam da hafız, sormuş: "Yahu nasıl

yapıyorsun sen bunu?” “Sayfa gözümün önüne geliyor hocam. Gözümü kapattım mı sayfa gözümün önüne geliyor, şıp, oradan gerisin geriye okuyabiliyorum.” demiş. Siz *Kulhüvel-lahu*’yu okuyamazsınız geriye ama o okuyor.

Bu Yusuf Ziya Binatlı diyor ki: “Bizim gençliğimizde, biz sokakta birbirimizle karşılaştık mı, ‘Merhaba üstadım nasılsın?’ filan diye birbirimize delikanlılar olarak hal hatır sorduğumuz zaman derdik ki, ‘Mirim, hangi tekleden feyz alıyorsun?’”

“Mirim”, “komutanım” filan manasına geliyor. Mir, emir demek. Karşısındakine de ya “efendim” diyor ya “canım” diyor. Bunların hepsi Türk terbiyesidir, İslâm terbiyesidir. Karşısında hitabın şekli de... Kendisine “bendeniz” diyor. “Bende” ne demek? Köle demek. Karşısındakine “efendim” diyor, kendisine “bende” diyor. Karşısındakine “canım” diyor, en çok sevgili olan şeyi ile hitap ile hitap ediyor mesela. “Mirim siz hangi tekleden feyz alıyorsunuz?” diye sorarlarmış. Ve güzel terbiye görmüşler. Bilgili, zarif, olgun, yetenekli kimseler olmuşlar. Bugünkü hürriyetimizi, istiklalimizi onlara borçluyuz. Onlar

çalıştılar, onlar çarpıştılar, onlar düşmanı def ettiler, onlar öldüler Çanakkale’de, İstiklal Harbi’nde, cephelerde... Biz onların sayesinde şimdi yaşıyoruz.

Onları o ölüme, o fedakârlığa götüren neydi? Yani niyeydi?

O güzel terbiyeydi.

Şimdi bu terbiye olmadığı için cemiyetimiz büyük sıkıntı çekiyor. Biz bu sıkıntıları biliyoruz, gazetelerden görüyoruz. Bizim konumuz olduğu için, eğitim konusu bizim konumuz olduğu için biz bunun sebeplerini araştırıyoruz. Adam niye katil? Adam niye kumarbaz? Adam niye düzenbaz? Adam niye sahtekâr? Adam niye edepsiz? Adam niye şöyle böyle... Onu incelediğiniz zaman arkasında bu nefis terbiyesinin olmaması çıkıyor. Onun için bu nefis terbiyesi müesseseleri birer terbiye okuludur. Ve bunlar gereklidir.

Niye çeşit çeşit olmuş?

Terbiyenin metotları farklı olduğu için. Ve bu çeşitlilikten rahatsız olmamak lazım. Üniversitede bile ilahiyat fakültesi vardır, hukuk fakültesi vardır, siyasal bilimler fakül-

tesi vardır, vesaire vardır. Meslekler farklı olabilir, okullar farklı olabilir ama hepsi kardeşimizdir, hiçbirine bir şey demiyoruz, hoş görüyoruz. Onun için bunları da hak göreceğiz.

Mevleviler üç yıl eğitim görürlermiş mübarekler ya! Üç yıl... Üç yıl uğraş, didin, eğitim görüyor, tarikat terbiyesi görüyor. Kimisi 40 gün halvete girermiş o odalarda, Halvetiye tarikatında. 40 gün, yani bir ay on gün. Ku'rân-ı Kerîm'de *erbaîne leyleten, selâsîne yevmen ve etmemnâhâ bi-aşrin...*⁷ Orada da 40 çıkıyor, ondan dolayı. Burada 40 gün dendi. Ramazanda 10 gün itikâf vardır mesela. Ramazan zaten bir rûhî eğitim [sürecidir].

Bunların hepsi normaldir. Bilenler kıymetini bilir. Bilmeyenler antikayı bedavaya satar. Kıymetini bilen Avrupa'ya kaçıtır; bilmeyen atar, antika halıyı paspas yapar. Bilen kıymetini biliyor, bilmeyen şey yapıyor. Geçen gün bir milletvekili bakan bir yerde konferans veriyordu. Bir Alman'dan nakletti. Demiş ki: "Sizin kıymetinizi, (yani Türklerin kıymetini diyor Al-

⁷ 7/ A'râf, 142.

man) bir Türkler bilmez, bir siz bilmezsiniz, sizden başka herkes bilir. Biz sizin müesseselerinizin kıymetini biliyoruz. Burası müze olacaktı.”

Biz nefis terbiyesine önem veriyoruz, biz insan sevgisine önem veriyoruz, biz merhamete önem veriyoruz, biz insanlığa hizmete önem veriyoruz, biz ahlaka önem veriyoruz, biz insanın kendi kendisini yenmesine, kendisine hakim olmasına, iradesinin güçlü olmasına... Müessese kurmuşuz. İşte bunun müessesesi budur diye buranın müze olması lazım. Millet bilmiyor, “Niye bu böyledir?” falan diye soruyor.

Böylece bir hadîs-i şerîf okumuş olduk. Ama Bir şey daha söyleyeceğim.

Akıllı olan kimse mutlaka nefisini terbiyeye alır. Nerede alacak? Şimdi bunlar boş kaldı, nerede alacak? Olmaz. Boş kaldı. Üniversitenin böyle bir bölümü yok. Üniversitelerde -affedersiniz hanımlar da beyler de dinlediği için söyleyemeyeceğim- ahlaki durum çok düşük. Üniversite nefis terbiyesini veremiyor, lise hiç vermiyor.

Lisenin içinden çıktım, üniversitede ben 27 sene hocalık yaptım. Bizim ilahiyat fakültesi olduğu için bizim talebelerimiz edepli-di, karşımızda el pençe divan dururlardı. Ama Boğaziçi Üniversitesi öyle değil, öteki üniversite öyle değil. Kızlarla erkekler bugün hiç bizim tasvip etmeyeceğimiz şeyleri, eğlenceleri vesaireleri çok rahat yapabiliyorlar. Gazetelere de mesela Çanakkale şehitlerini anmak için giden gemideki rezaletleri de eskiden yazmışlardı.

Bu nefsin terbiyesi olacak, nefsinizi zapt u rapt altına alacaksınız. Bu farzdır, Allah'ın Ku'rân-ı Kerîm'de emridir, Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerifte işaretidir. Hem nefsinizi zapt u rapt altına alacaksınız, şımartmayacaksınız hem de âhirete hazırlanacaksınız. Çünkü âhirete hazırlanmadan giden orada çok çok pişman olur. Ama iş işten geçer. Aciz olan insan nefsinin, hevasının peşinden koşar, nefsi ne derse onu dinler, perişan olur.

Bir çocukla karşılaştım şöyle duruyordu. Yani belini doğrultamıyor. Yaşını sordum 35-37. Ya ne oldu sana böyle? Zevkli işlerle, ıyşu nûş içinde ömür geçirmiş, 37 yaşında bitir-

miş, sıfırlanmış. 80 yaşındaki bizim ibadet ehli ihtiyar ondan daha dinç. Bitmiş... Çok hızlı yaşamış, bitmiş, mahvolmuş. Onun için insan nefsinin hevasına tâbi olursa helak olur.

Sonra nefsinin hevasına tâbi olanların bir kusuru daha vardır: Allah'tan bir şeyler ümit ediyorlar. "Allah bizi affeder Allah *Gafûr*'dur, *Rahîm*'dir" filan... Allah *Gafûr*'dur, *Rahîm*'dir ama Allah *Azîzün zü'n-tikâmdır*. Sen onu da biliyor musun? Hem *Gafûr*'luğu vardır, *Rahmân*'lığı, *Rahîm*'liği vardır hem de gazabı vardır, azabı vardır, cehennemi vardır. Ondan ne haber?

Kim cehenneme girecek bir düşün bakalım, bir incele bakalım. İçki içersin, kumar oynarsın, haksızlığı yaparsın, hırsızlığı yaparsın, hak yersin, ondan sonra "Allah *Kerîm*'dir, Allah benim günahımla mı uğraşacak?" Sen öyle bir şamarı yersin ki dokuz takla atarsın. Öyle olur mu? Allah adaletlidir. Sen suç işleyince cezayı verir. Suç işlediğin için cehenneme uğrarsın.

Eyüp Sultan Camii'ne gelmiş, Libyalı bir profesörü Eyüp Sultan Camii'ne ziyarete götürdük. Dedik ki, "Peygamber Efendimiz'in ev

sahipliğini yapmış, Peygamber Efendimiz'in mescidinde imamlık yapmış, Hz. Ali Efendimiz'in Medine valiliğini yapmış, savaşlarda komutanlık yapmış büyük mücahit, büyük alim, büyük fazıl, büyük fakih Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretleri var burada. Buyurun, kabrini ziyarete gidelim” dedik. Libyalı bir dekan, profesör...Aldık Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretlerinin türbesine götürdük.

Avluda bir kız 15-16 yaşlarında, tombulca maşallah, pembe-beyaz teni, yakalı mont, açık yaka, kısa etek. Bir de küçük çocuk var. Orada da güvercinler var. Çocuk güvercinleri yakalamaya oraya koşuyor, o da arkasından “aman düşmesin” diye eğiliyor, kalkıyor, filan... Yanımda teknik üniversiteli bir hoca vardı, “Hocam, bir dakika ben şuna bir emri maruf yapacağım, nasihat, hakkı söyleyeceğim...” Gitti.

“Kız kardeşim, hemşirem! Siz burasının neresi olduğunu biliyor musun?” dedi. “Biliyorum” diyor. “Burası Peygamber Efendimiz'in sahabesinden bir mübarek zatın türbesinin olduğu bir camidir, cami avlusu. Böyle buraya bu kıyafetle gelinmez ki hemşirem, kardeşim!

Bak göğsün açık, bağırın açık, bacağın açık, kolun açık. Ayıp oluyor, Müslüman olarak yakışmıyor. Eğiliyorsun, kalkıyorsun...” dedi. “Sen benim kalbime bak, benim kalbim temiz.” diyor.

Vay! Deterjanla mı yıkadın Bingo’yla mı yıkadın? Ne yaptın? Nasıl temizledin sen bu kalbi? Öyle temizlik falan olmaz! Temizlik, Allah'a itaatle olur, Allah'ın emrini tutmakla olur. Herkes bir iddiada bulunuyor. Benim kalbim temiz” diyor. Temizliği yetmez, şartlara da uyacak. Şartlara uyan... Kalbin... Her yerin, mekanın şartlarına uyacaksınız.

Kimisi temenni ediyor, Allah'tan umuyor, “Allah beni affeder” diyor. Affetmez. Sözünü dinlemezsen, emrini tutmazsan, günahları işlersen affetmez.

Gusül abdestini bilmiyor, namaz kılmasını bilmiyor, kelime-i şهادet getirmesini bilmiyor, “Peygamberin kim?” dediğin zaman bocalıyor, ismi doğru düzgün söyleyemiyor. “Senin peygamberin kim?” Bir isim söylüyor, ya Hz. Ömer çıkıyor ağzından ya Hz. Ali çıkıyor. O Peygamber Efendimiz'in şeyi. “Peygamber Efendimiz nerede medfundur?” diye

soruyorsun, “Kabe'nin içinde” diyor, Hiçbir şeyden haberi yok. Olmaz.

Onun için nefsimizi terbiye edeceğiz, lüzumsuz heveslerle, ham hayallerle de kurtulacağımızı sanmayacağız. Ra’sü’l-hikmeti hâfetullah. Arif, fazıl, kamil, olgun bir insan olmanın kaynağı; Allah'tan korkacak insan, hesaptan korkacak, âhiretten korkacak, Mahkeme-i Kübrâ'yı düşünecek, kendini kontrol edecek. Çalışmadan olmaz.

Bir sporcu antrenmanını bir ay bıraksa formunu kaybeder, güreşi yapamaz, halteri kaldıramaz. Devamlı çalışma ister bu iş. Güreş o kadar devamlı çalışmayı istiyorsa, halter, arena, karate, hepsi, futbolcular vesaireler, her gün ter döküyorlar, şakaklarından terler dökülüyor, banyolar yapıyorlar, filan da öyle çırılçıplak kalıyorlar, koşuyorlar... Neden? Çalışmadan olmuyor da ondan. Tarlayı ekmeden olmuyor.

Onun için muhterem kardeşlerim! Nefsimizin peşinde koşmayacağız. Dinimizi öğreneceğiz. İlim sahibi olacağız. Bildiklerimizle amel edeceğiz.

d. Kevser Irmağı

Bir hadîs-i şerîf daha var, o da sayfanın başındaydı. Onu da okuyayım da ağzımız tatlansın, sözümüzü keselim.

İbn Mâce isimli büyük hadis alimi, Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhümâ'* dan rivayet etmiş.

الْكَوْثَرُ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ، حَافَتَاهُ مِنْ ذَهَبٍ، وَمَجْرَاهُ
عَلَى الدُّرِّ وَالْيَاقُوتِ، تُرْبَتُهُ أَطْيَبُ رِيحًا مِنْ
الْمِسْكِ، وَمَاؤُهُ أَهْلَى مِنَ الْعَسَلِ، وَأَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ
الثلجِ

el-Kevseru nehrun fi'l-cenneti. Hâf-fetâhu min zehebin ve mecrâhu ale'd-dürri ve'l-yâkûti. Tûrbetühu rîhan atyebü mine'l-miski ve mâ'ühu ahlâ mine'l-asele ve eşeddü beyâden mine's-selci.

*el-Kevseru nehrun fi'l-cenneti. Hani Innâ a'taynâke'l-kevser. Fe-salli li-Rabbike ve'n-har. Inne şâni'eke hüve'l-ebter.*⁸ Bu sureyi herkes bilir. Orada güzel bir misal geçiyor. Ne demek?

⁸ 108/ Kevser, 1-3.

O hadîs-i şerîf de burada, onu da tatlı bir şekilde okuyalım.

ke'l-Kevser Ey Resûlüm! Ben sana, ben Âzîmü'ş-şân, ben Allah, Rabbin sana Kevser'i nasip ettim, Kevser'i hazırladım, Kevser'i verdim. Onların sana karşı gelmesine, itiraz etmesine, senin çocuğun öldü diye güdük kaldın diye senin aleyhinde dedikodu yapmalarına meraklanma, üzülme. Ben sana Kevser'i nasip ettim. Sen Rabbine ibadet et, namaza niyaza, kurban kesmeye devam et. Asıl sana dil uzatanlar düşünsün, onların sonu geldi, onların nesilleri kesilmiştir deniyor ya...

el-Kevseru nehrun fi'l-cenneti. "Kevser cennette bir nehirdir." *Hâffetâhu min zehebin.* "İki tarafının rıhtımları altındandır, iki kenarı altındır." *ve mecrâhu ale'd-dürri ve'l-yâkûti.* "Ve nehrin yatağı incilerle, yakutlardır. İnci ve yakuttandır." Yani suyun dibinde inciden, yakuttan, iki kenarı altından, cennette böyle bir nehirdir. *Türbetühu rîhan atyebü mine'l-miski.* "Kenarındaki toprağı, nehrin toprağı misk kokusundan daha hoştur." *Ve mâ'ühu ahlâ mine'l-aseli.* "Ve suyu da baldan daha tatlıdır." *Ve eşeddü beyâden*

mine's-selci. “Ve aklığı da kardan daha aktır.” Kevser cennette bir nehirdir; iki tarafı altından, nehrin yatağı inciden ve yakuttan, toprağı miskten daha güzel kokulu, suyu baldan daha tatlı, kardan daha aktır.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in yolundan ayırmasın. Çünkü yol diye bir yol vardır; cennete giden yol, onun yoludur. İnsan oradan ayrıldı mı, bid'atlere saptı mı Allah bid'at ehlinin hiçbir şeyini kabul etmez. Sünnet-i seniyesini ihya edene Allah şehit sevapları verecektir. Allah O'nun yolundan ayırmasın. İmân-ı kâmil ile göçmeyi nasip eylesin. Âhirette Livâ'ü'l-hamd'in altında peygamberlerle, sıdıklarla, şehitlerle beraber haşrolmayı nasip eylesin. Mahşer gününde mahşerin sıkıntılarına, izdihamlarına maruz kalmadan Arş-ı Alâ'nın gölgesinde, nurdan minderlerin üzerinde, nurdan libaslar giyerek oturan insanların, bahtiyarların, has kulların, evliyaullahın arasına, zümresine bizi de katsın. Bizi de arşının gölgesinde gölgelelersin. Cennete Peygamber Efendimiz'le evliyaullah büyüklerimizle, *bi-gayri hisâb* dahil eylesin. Bir insan hesaba dahil oldu mu işin içinden çıkması zor oluyor, defter divan

açmadan, sorguya suale maruz kalmadan, doğrudan doğruya, *bi-gayri hisâb*, cennete girenlerden eylesin.

Cennette Peygamber Efendimiz'in Havuz-ı Kevser'inden doya doya nûş etmeyi nasip eylesin. Habîb-i Edîb'ine bize komşu eylesin. Firdevs-i Alâ'da köşkler ihsan eylesin. Allahu Teâlâ hazretlerinin *selâmün kavlen min-rabbi'r-Rahîm*⁹, *illâ kîlen selâmen selâmâ*.¹⁰ âyetlerinde bildirildiği gibi, "Ey kullarım, selam olsun size!" diye selamını verdiği zaman, o selama erenlerden eylesin. Cermalini görenlerden eylesin. Rıdvân-ı Ekber'ine vasıl olanlardan eylesin.

Bunun yolu nefsi terbiye etmektir, dini öğrenmektir, âhiret için çalışmaktır. Eğer insan nefsini terbiye etmezse, âhiret için çalışmayıp da o avluda koşan kızın ham hayalleri gibi öyle boş hayaller ile ömrünü heba ederse bu iş olmaz. Allahu Teâlâ hazretleri basiretimizi açsın, yanlış işler düşündürtmesin, yaptırtmasın. Hakkı hak olarak görüp ona uymayı, batılı batıl olarak görüp ondan korunmayı nasip eylesin.

⁹ 36/ Yasin, 58.

¹⁰ 56/ Vâki'a, 26.

*Bi-hürmeti Habîbihi Muhammedini'l-
Mustafâ, aleyhi efdalü's-salavât ve ekme-
lü't-tahiyyât ve't-teslimât ve bi-hürmeti
esrârı sûreti'l-Fâtîha...*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
ŞEYH ŞABAN-I VELİ CAMİİ/ KASTAMONU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak
için tıklayınız.](#)

